

**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM**  
**Độc lập – Tự do – Hạnh phúc**

**NHẬN XÉT CỦA PHẢN BIỆN ĐỘC LẬP**  
**LUẬN ÁN TIẾN SĨ**

Về đề tài: Bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng dân tộc Tà Ôi, huyện A Lưới, tỉnh Thừa Thiên Huế

Chuyên ngành: Môi trường và phát triển bền vững

Mã số: 9440301.04

Người viết nhận xét:

Cơ quan công tác:

**NỘI DUNG NHẬN XÉT**

**1. Sự phù hợp của đề tài luận án với chuyên ngành đào tạo**

Chủ đề và nội dung luận án về “*Bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng dân tộc Tà Ôi, huyện A Lưới, tỉnh Thừa Thiên Huế*” hoàn toàn phù hợp với chuyên ngành Môi trường và Phát triển bền vững, góp phần cung cấp thông tin, kiến thức và đề xuất các khuyến nghị, giải pháp giải quyết vấn đề bảo tồn rừng trong bối cảnh phát triển kinh tế - xã hội hiện nay.

**2. Đề tài luận án, số liệu, kết quả nghiên cứu, kết luận không trùng lặp**

Tên đề tài luận án, phát hiện của nghiên cứu, kết luận của luận án không trùng hợp với các nghiên cứu, nội dung đã được xuất bản trước đây.

**3. Kết quả nghiên cứu của luận án có đóng góp gì mới cho lĩnh vực khoa học chuyên ngành: ý nghĩa khoa học, giá trị và độ tin cậy của những kết quả đó?**

Tổng quan tài liệu cho thấy, huyện A Lưới, tỉnh Thừa Thiên Huế là một khu vực quan trọng trong kết nối các khu bảo tồn của khu vực Đông Nam Á và hành lang đa dạng sinh học. Sự tham gia của cộng đồng cư dân địa phương đóng vai trò trung tâm và quyết định đến sự thành công trong quản lý và bảo tồn nguồn tài nguyên thiên nhiên, nhất là các khu rừng tự nhiên còn lại ở đây. Việc vừa bảo tồn được nguồn tài nguyên rừng, vừa duy trì được các hoạt động sinh kế, nâng

cao thu nhập và đời sống cho người dân là một vấn đề đặt ra đối với vấn đề bảo vệ môi trường và phát triển bền vững.

Nghiên cứu này góp phần bổ sung phương pháp luận và làm giàu thêm tri thức về quản lý, bảo tồn tài nguyên thiên nhiên dựa vào cộng đồng của người Tà Ôi ở khu vực Trung Trường Sơn của Việt Nam nói chung và ở huyện A Lưới, tỉnh Thừa Thiên Huế nói riêng. Các kết quả nghiên cứu của luận án cũng góp phần cung cấp cơ sở khoa học trong việc xây dựng chính sách, kế hoạch và thực thi công tác quản lý, bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng dân cư địa phương hiệu quả hơn.

Các thông tin và số liệu thứ cấp trong nghiên cứu có nguồn gốc rõ ràng, được trích dẫn từ nguồn số liệu tin cậy. Các thông tin và số liệu sơ cấp của đề tài được thu thập từ các phương pháp nghiên cứu phù hợp. Cụ thể, thông tin, số liệu sơ cấp được thu thập từ hai nguồn chính: phỏng vấn bằng bảng hỏi cấu trúc được thiết kế sẵn với các nội dung chính sau: (1) Thông tin chung về hộ gia đình; (2) Tài sản của gia đình; (3) Thu nhập và chi tiêu; (4) Quản lý, sử dụng tài nguyên rừng. Nguồn thông tin này là cơ sở quan trọng cho việc phân tích, đánh giá thực trạng đời sống, sinh kế và sử dụng tài nguyên rừng của các hộ dân tham gia nghiên cứu và đại diện cho cộng đồng. Mẫu nghiên cứu được lựa chọn bằng phương pháp ngẫu nhiên phân tầng (theo 3 mức độ điều kiện kinh tế của hộ gia đình: khá, trung bình, nghèo). Số lượng mẫu được nghiên cứu là 210 hộ gia đình (lượng mẫu tính toán là 199 hộ).

Ngoài ra, các thông tin và số liệu cũng được thu thập từ 24 cuộc thảo luận nhóm. Các cuộc thảo luận nhóm được thực hiện dựa trên các câu hỏi định hướng bán cấu trúc và sử dụng công cụ đánh giá nông thôn có sự tham gia (Participatory Rural Appraisal – PRA) với các công cụ như lược sử thông bản, sơ đồ Venn, ma trận chức năng nhiệm vụ, phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức (SWOT). Thông tin thu thập từ các cuộc thảo luận nhóm nhằm kiểm chứng và bổ sung cho những thông tin được thu thập từ phỏng vấn bằng bảng hỏi. Những người tham gia thảo luận nhóm là đại diện cho cộng đồng, có hiểu biết về lịch sử, truyền thống của thôn, thông thạo địa hình và các vấn đề trong thôn. Ngoài ra, đại diện của phụ nữ cũng được mời tham gia thảo luận nhóm để trao đổi về vấn đề giới trong đời sống, sinh kế và quản lý, sử dụng tài nguyên rừng.

**4. Các công trình đã công bố của tác giả có phản ánh kết quả chủ yếu của luận án không? Chất lượng các bài báo của tác giả và chất lượng của tạp chí đã đăng bài cho nghiên cứu sinh. Đặc biệt lưu ý đến tính thời sự của các bài báo.**

Các công trình công bố của tác giả liên quan đến kết quả của luận án gồm 3 bài tạp chí khoa học, trong đó có 2 bài báo tiếng anh và 1 bài báo tiếng việt. Nội dung các bài tạp chí này phản ánh kết quả nghiên cứu của luận án, được đăng tải ở các tạp chí có uy tín.

**5. Bản trích yếu luận án và tóm tắt luận án có phản ánh đầy đủ và đúng nội dung chính của luận án hay không?**

Bản trích yếu luận án và tóm tắt luận án đã phản ánh đầy đủ và đúng với nội dung chính của luận án.

#### **6. Ý kiến góp ý về luận án**

Về cơ bản, luận án đã đáp ứng được yêu cầu về nghiên cứu khoa học của một luận án chuyên ngành Môi trường và Phát triển bền vững. Để tác giả tiếp tục hoàn thiện thêm nội dung luận án, tôi có một số góp ý như sau:

##### ***Về cấu trúc luận án***

- Phần Mục lục thiếu phần Mở đầu.
- Chương 1 nên được đổi tên là “Cơ sở lý luận và tổng quan vấn đề nghiên cứu”.
- Chương 2 nên được đổi tên là “Khái quát về địa bàn và cơ sở thực tiễn nghiên cứu”. Mục 2.2. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu của Chương 2 nên được chuyển về phần Mở đầu, trước mục Nội dung nghiên cứu; Mục 1.1.4. Cơ chế, chính sách và pháp luật của Việt Nam quy định về quản lý, bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng nên được chuyển về Chương 2.
- Chương 3 nên bổ sung nội dung “Những vấn đề đặt ra đối với việc bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng” trước mục 3.4. Các giải pháp bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng.

##### ***Về một số nội dung của luận án***

- Một số thuật ngữ cần được chuẩn hóa:
  - + Khái niệm đồng bào dân tộc (tr.10) nên sửa là: khái niệm dân tộc/tộc người
  - + Tri thức truyền thống (tr.6) nên sửa là: tri thức địa phương

+ Tên dân tộc Môn-khme (tr.45) nên sửa là: Môn-Khơ me; Pakô (tr.45) nên sửa là: Pa Cô và thống nhất cách viết trong toàn bộ luận án.

- Việc chọn mẫu khảo sát, trong luận án có ghi: “thường là đàn ông lớn tuổi cũng có chủ hộ là phụ nữ góa chồng. Các thông tin thu thập được qua phỏng vấn những đối tượng chủ hộ từ 35 tuổi đến 60 tuổi” (tr.56). Theo cách chọn mẫu này thì không cân đối về giới và nhóm tuổi trong mẫu tham gia nghiên cứu. Tác giả cần có giải thích thêm về việc mất cân đối này.

- Phần tổng quan tài liệu: Nội dung tổng quan các công trình nghiên cứu về quản lý, bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng trên thế giới, mục bảo tồn thiên nhiên ở châu Á còn thiếu tổng quan về các mô hình quản lý và sử dụng rừng dựa vào cộng đồng của một số nước trong khu vực và tổng kết kinh nghiệm cho Việt Nam.

Tác giả có thể tham khảo và bổ sung một số mô hình sau:

1. Mô hình quản lý rừng cộng đồng ở Nepal (CFM).
2. Mô hình “Rừng cộng đồng ở Ấn Độ (JFM).
3. Mô hình bảo tồn rừng và phát triển sinh kế (FMMs).
4. Mô hình bảo tồn rừng ở các khu bảo tồn của cộng đồng dân tộc thiểu số ở Malaysia.

5. Mô hình bảo vệ rừng và phát triển sinh kế ở Campuchia (Forest Concession Program).

6. Mô hình bảo tồn rừng ở Lào: Chương trình quản lý rừng cộng đồng.

- Bảo vệ rừng dựa vào cộng đồng bao gồm bảo vệ rừng, tài nguyên sinh thái và phát triển sinh kế địa phương. Vì vậy, khi phân tích vấn đề này cần chú ý phân tích mối quan hệ giữa các vấn đề trên.

- Mục 3.2.3. Chức năng nhiệm vụ của các cơ quan liên quan: hiện đang thiếu nhiệm vụ và vai trò của các hộ gia đình và nhóm cộng đồng tham gia bảo vệ rừng.

- Phân tích thêm về lợi ích của cộng đồng khi tham gia vào bảo vệ rừng qua một số chỉ số như thu nhập, tiếp cận các sản phẩm ngoài gỗ, duy trì các phong tục tập quán và các hoạt động văn hóa liên quan... cũng như những mâu thuẫn về lợi ích trong quản lý và sử dụng rừng của các bên liên quan.

- Bổ sung thêm kết quả phân tích SWOT, phân tích vấn đề giới trong quản lý và bảo tồn tài nguyên dựa vào cộng đồng.

- Trước khi đưa ra các giải pháp, cần phân tích mặt tích cực và hạn chế của sự tham gia của cộng đồng và các bên liên quan trong bảo vệ rừng hiện nay để đưa ra các giải pháp thực tiễn hơn.

- rà soát lại các lỗi chính tả, lỗi kỹ thuật và danh mục tài liệu trích dẫn.

## **7. Kết luận**

Đồng ý đề luận án được bảo vệ trước hội đồng đánh giá luận án tiến sĩ nhưng nghiên cứu sinh cần bổ sung, hoàn chỉnh luận án theo các ý kiến đóng góp của phản biện độc lập hoặc giải thích nhằm bảo lưu quan điểm.